

goede samenwerking. "Verantwoordelijkheid" die de sector gevraagd heeft en gekregen en tenslotte "Verantwoording" die de sector moet afleggen en waarvoor een goede samenwerking nodig is.

Het slotwoord was voorbehouden aan Dhr. Raf De Rycke¹² en Dr. Rene Kusters¹³. Beiden blikten terug op de voorbije vijf jaren en spraken hun dank uit aan de bevoegde overheden en aan alle medewerkers die de werking de afgelopen jaren mee hebben vorm gegeven.

Het gesmaakte symposium werd afgesloten met een feestelijke receptie voor alle genodigden.

Raf VERMEIREN

RUBRIEK CRIMINOLOGIE EN METHODOLOGIE

DE WERKING VAN DE VOORWAARDELIJKE INVRIJHEIDSTELLING AAN DE VOORAVOND VAN EEN NIEUWE REGELGEVING

Op 1 februari 2007 gaan de strafuitvoeringsrechtbanken van start. Om een lawine-effect van bij het begin te voorkomen, eerst enkel voor wat betreft alle strafuitvoeringsmodaliteiten die de veroordeelden met straffen van drie jaar en meer aangaan. Later komen daar de kortere straffen bij. Immers, in de "*Wet betreffende de externe rechtspositie*"¹ komt het huidige onderscheid tussen een voorlopige (< 3j.) en een voorwaardelijke (> 3j.) invrijheidstelling te vervallen, en komen alle veroordeelden in aanmerking voor een vervroegde vrijstelling via een voorwaardelijke invrijheidstelling (verder V.I.). Voor de veroordeelden waarvan het uitvoerbaar gedeelte tot 3 jaar bedraagt is de strafuitvoeringsrechter alleen verantwoordelijk, voor de langere straffen wordt de strafuitvoeringsrechtbank ingeschakeld. De redenering achter deze keuze is het vermijden van een tijds- en arbeidsintensieve multidisciplinaire procedure voor alle veroordeelden. De kritiek op de logge en langdurige procedure tot V.I. is immers al een oud zeer. Een van de bedoelingen van de "*Wet betreffende de voorwaardelijke invrijheidstelling*" van 5 maart 1998² was dan ook om hieraan te verhelpen, zodat de hele procedure kan worden afgerond op het moment dat de toelaatbaarheidsdatum voor een V.I. wordt bereikt. Op de vooravond van een nieuwe regelgeving blikken we terug in hoeverre de vorige wet in dit opzet slaagt, en wat we hieruit kunnen afleiden m.b.t. de nieuwe procedure.

- 1 Voluit "*Wet betreffende de externe rechtspositie van de veroordeelden tot een vrijheidsstraf en de aan het slachtoffer toegekende rechten in het raam van de strafuitvoeringsmodaliteiten*", van 17.05.06 (B.S. 15.06.06).
- 2 Voluit "*Wet betreffende de V.I. en tot wijziging van de wet van 9 april 1930 tot bescherming van de maatschappij tegen de abnormalen en de gewoontemisdadigers, vervangen door de wet van 1 juli 1964*", van 5.03.1998 (B.S. 2.04.98)

12 Sectorverantwoordelijke Geestelijke
Gezondheidszorg Broeders Van Liefde.
13 Administrateur-generaal O.P.Z. Rekem.

1. Een onderzoek naar de werking van de V.I.

In de periode januari 2004 – juli 2005 voerden we binnen de vakgroep criminologie van de V.U.B. een onderzoek uit naar de werking van de V.I. Het onderzoek bestaat uit een literatuurstudie en een empirisch onderzoek naar het functioneren van de V.I. De gehanteerde onderzoeksmethoden zijn een bronanalyse (cf. jaarverslagen commissies voorwaardelijke invrijheidstelling – verder C.V.I.'s), een dossierstudie (er werden 105 VI-dossiers³ geanalyseerd aan de hand van 650 variabelen), en de bevraging van de voorzitters en het openbaar ministerie (verder O.M.) bij de 6 C.V.I.'s, evenals de verantwoordelijken op de Dienst Individuele Gevallen (verder D.I.G.) van het Directoraat-generaal uitvoering van vrijheidsberovende straffen en maatregelen. Voor het volledige onderzoek en de kwalitatieve analyse verwijzen we naar het onderzoeksrapport en andere publicaties⁴. In deze bijdrage herkennen we enkel de kwantitatieve analyse m.b.t. de duur van de procedure en mogelijke verklaringen hiervoor. Vervolgens gaan we na in hoeverre er in de nieuwe regelgeving tegemoet gekomen wordt aan de vastgestelde knelpunten.

2. De duur van de huidige procedure

De V.I.-procedure gaat van start op het niveau van het personeelscollege (verder P.C.). Zoals voorgeschreven moet dit college minstens 3 maanden voor de toelaatbaarheidsdatum onderzoeken of het dossier van de veroordeelde voldoet aan de wettelijke voorwaarden. Vervolgens brengt het P.C. een gemotiveerd advies uit. Bij een positief advies wordt het voorstel binnen de

³ 100 dossiers werden doorgenomen op de zetels van de verschillende C.V.I.'s. De 5 overigen, die niet tot op dit niveau raakten, werden doorgenomen op de D.I.G. De onderzoekte periode is maart 2002 – september 2004.

⁴ H. TUBEX & J. STRYPSTEIN, *Evaluatie van de uitstroom van veroordeelden uit de gevangenis. Eindrapport tweede onderzoeksjaar*, Vrije Universiteit Brussel, Brussel, 2005, 174p; H. TUBEX & J. STRYPSTEIN, *Is de calvarietocht van de rechter inzake strafuitvoering ten einde?* In: CHRISTIAENS, J., ENHUS, E., NUYTIENS, A., SNACKEN, S. & VAN CALSTER, P. (eds.), *VUBPress "Criminologie: tussen kritiek en realisme, Liber Amicorum Christian Eliaerts"*. VUBPress, 2007 (in druk).

10 dagen overgemaakt aan de minister van Justitie en aan het parket dat de vervolging heeft uitgeoefend. Het O.M. heeft 1 maand de tijd om een gemotiveerd advies over te maken aan de minister van Justitie. De minister heeft na ontvangst van het voorstel 2 maanden de tijd om dit samen met zijn advies en dit van het vervolgend O.M. over te maken aan de bevoegde C.V.I. De behandeling van het voorstel vindt plaats op de eerste nuttige zitting van de bevoegde C.V.I. na ontvangst van het dossier vanwege de minister. Elke maand is er minstens 1 zitting in elke gevangenis waarvoor de C.V.I. bevoegd is. Binnen de 15 dagen na de debatten beraadslaagt en beslist de C.V.I. over de eventuele toekenning van een V.I. *Indien al deze termijnen gerespecteerd worden, zou de VI-procedure in een kleine 4 maanden moeten kunnen afgerond zijn. De realiteit is echter anders.*

2.1 De procedure op het niveau van het P.C.

Op basis van het onderzoek kunnen we vaststellen dat een procedure V.I. gemiddeld 14 maanden duurt gerekend tussen een eerste verschijning voor het P.C. en een eerste eindbeslissing van de C.V.I. Deze lange termijn is niet te wijten aan het niet tijdig opstarten van de procedure. In 85% van de gevallen vindt de eerste verschijning voor een P.C. plaats meer dan 3 maanden voor de toelaatbaarheidsdatum voor een V.I. In de overige gevallen gebeurt dit niet binnen de wettelijk voorziene termijn, maar nog steeds voor de toelaatbaarheidsdatum.

Het feit dat een eerste eindbeslissing van de C.V.I. op een later ogenblik plaatsvindt dan theoretisch mogelijk is, heeft vooral te maken met de termijn alvorens het P.C. tot een positief advies komt. In 62% van de onderzochte dossiers gebeurt dit na de effectieve toelaatbaarheidsdatum, met een gemiddelde van meer dan 6 maanden nadien. Uit het onderzoek blijkt dat slechts 13% van de gedetineerden bij een eerste verschijning voor het P.C. een positief advies krijgt, bij een tweede verschijning is dit nogmaals 29% en bij een derde 32%, pas dan kan de gedetineerde de C.V.I. vatten. Blijkt eveneens dat voor het (eerste) uitstel regelmatig de maximumtermijn van 6 maanden wordt gehanteerd. In gemiddelde termen gesproken kost het de betrokkene 9

maanden en 3 verschijningen voor het P.C. om de eerste fase van de V.I.-procedure te doorlopen.

2.2 De procedure op het niveau van het O.M. dat de vervolging heeft uitgeoefend

Er zijn geen specifieke termijnen berekend voor de behandeling door het O.M. In de interviews stellen zij echter dat 1 maand kort is als er slachtoffers dienen gecontacteerd te worden. Wat betreft de adviesverlening stellen we vast dat dit in de 100 dossiers waarin een eerste VI-voorstel wordt geformuleerd in 60 gevallen negatief is, in 36 andere positief, en in 4 dossiers vinden we geen informatie terug.

2.3 De procedure op het niveau van de D.I.G. en de C.V.I.

Er verloopt gemiddeld *iets meer dan 5 maanden* tussen een eerste voorstel tot V.I. en een eerste eindbeslissing (positief of negatief) van de bevoegde VI. – commissie. We splitsen deze termijn op in de twee opeenvolgende stappen. Tussen het eerste voorstel van het P.C. en het advies van de D.I.G. verstrijken gemiddeld *73 dagen*. Hoewel er periodes zijn geweest dat er op het niveau van de D.I.G. een achterstand was slagen zij er op het ogenblik van het onderzoek in ongeveer binnen de wettelijk voorziene termijn te adviseren. Wat de aard van de adviezen betreft, blijkt dit in de 100 dossiers die betrekking hebben op een eerste voorstel tot V.I. in 48 gevallen negatief te zijn, in 46 gevallen positief, in 3 voorbarig, en in nog 3 dossiers vinden we geen informatie terug.

Vervolgens is een termijn van gemiddeld *49 dagen* vastgesteld alvorens de C.V.I. een eerste uitspraak doet. Ook hier kunnen we op basis van ons onderzoek geen structurele achterstand vaststellen, in de interviews wordt vermeld dat deze zich bij de verschillende C.V.I.'s periodiek hebben voorgedaan. Van de 105 geregistreerde dossiers hebben er 5 het niveau van de C.V.I. nooit bereikt. Zij zijn vrijgegaan bij strafeinde. Wat de overige 100 dossiers betreft blijkt dat *63 personen worden vrijgesteld via een V.I. na een eerste voorstel*. 36 veroordeelden krijgen een weigeringsbeslissing⁵. Als we dezelfde oefening

⁵ 1 dossier werd onontvankelijk verklaard

maken voor de dossiers waarin een tweede voorstel is geformuleerd (N=20) vinden we 4 weigeringen, 15 toekenningen en 1 dossier waarbij nog geen beslissing is genomen door de C.V.I.

Als we nagaan wanneer effectief een V.I. wordt toegekend, dan is dit in de meeste dossiers tussen 1 en 2 jaar na de effectieve toelaatbaarheidsdatum voor een V.I. In een vierde van de dossiers wordt de V.I. toegekend tussen 6 maanden en 1 jaar na de effectieve toelaatbaarheidsdatum (19 dossiers). Slechts 3 veroordeelden (4%) worden voorwaardelijk vrijgesteld binnen de 5 dagen volgend op de effectieve toelaatbaarheidsdatum V.I. De stelling dat iedereen vrij komt na een derde van zijn straf te hebben uitgezeten gaat duidelijk niet op voor onze onderzoeksgroep. Jammer genoeg leeft die idee-fixe niet enkel in hoofde van de publieke opinie, maar ook nog steeds bij gedetineerden, die bij een uitblijven daarvan de moed dreigen te verliezen.

Belangrijk is tenslotte dat we vaststellen dat in 70% van de dossiers de V.I. geen enkele interventie noodzaakt (54 van de 77 vrijstellingen), en slechts in 10 van de 77 dossiers (8%) een herroeping volgt binnen de onderzoekstermijn.

3. Verklaringen

Uit de onderzoeksresultaten blijkt duidelijk waar het schoentje knelt qua duur. De procedure creëert een flessenhals op het niveau van het P.C., dat *de facto* een besluitvormingsinstantie is in de huidige regelgeving. Het duurt gemiddeld 9 maanden (270 dagen) om deze eerste fase van de VI-procedure te doorworstelen. Om de reden hiervoor te achterhalen hebben we in de dossierstudie een analyse gemaakt van de motivering van elk/e advies / beslissing⁶. Hieruit blijkt dat een negatief advies van het P.C. in de grote meerderheid van de gevallen wordt gemotiveerd vanuit het feit dat *nog geen penitentiair verlof* is toegestaan (57% bij 1e en 2e PC, 32% bij 3e PC). Dit resultaat is verontrustend. Ten eerste is deze motiveringsgrond geen contra-indicatie als dusdanig, en ook al is de link met het reclasserings-

⁶ Er zijn 354 adviezen van het P.C. geregistreerd.

plan en de uitwerking daarvan duidelijk, dan blijft het de vraag waarom deze toekenning zo lang moet duren. Een verklaring kan zijn dat er een vicieuze cirkel ontstaat in die zin dat de al dan niet toekenning van penitentiair verlof afhankelijk is van de D.I.G., en zij vragen op hun beurt dat er reeds enige reclassering voorhanden is, namelijk een verzekerd opvangmilieu, alvorens deze modaliteit wordt toegestaan. Op het moment van de bevraging werd eveneens gesignaleerd dat er voor wat betreft de Nederlandstalige dossiers een enorme achterstand was m.b.t. de toekenning van verlopen. Beide factoren dragen ertoe bij dat de eerste fase van de V.I.-procedure komt vast te zitten.

Problematisch is eveneens dat de afwezigheid / kwaliteit van het P.S.D.-verslag regelmatig een belemmering vormt doorheen de VI-procedure, en dit vooral bij de behandeling door het P.C. (14% bij 1e PC, 3% bij 2e PC), maar ook nog in latere fasen van de procedure. Op het niveau van de C.V.I. vinden we in 8 dossiers een bemerking terug i.v.m. het P.S.D.-verslag. Een mogelijke verklaring is dat er in de termijn tussen het verslag en de zitting van de C.V.I. zaken gebeurd zijn die meer informatie noodzakelijk maken. Bovendien kampt de P.S.D. sinds het begin van de nieuwe wetgeving met *multiple* problemen: meer nadruk op de psychologische expertise en prognose, een leegloop van deze diensten met een onderbezetting en tijdsintensieve inwerkingstijd van nieuwe krachten tot gevolg, enz. Dit maakt het er voor hen zeker niet gemakkelijker op. Blijkbaar geeft men ook prioriteit aan de verslaggeving inzake seksuele delinquenten, waarbij – zoals uit het onderzoek blijkt – hun advisering veel gunstiger verloopt.

Op basis van het bovenstaande komen we echter tot de conclusie dat de VI-procedure weliswaar binnen de wettelijk voorziene termijnen wordt opgestart, maar in vele gevallen het dossier dan nog prematuur is, met alle gevolgen van dien.

Natuurlijk zijn er ook de tegenindicaties die in de wet zijn voorgeschreven en die aan de basis liggen van een negatief advies of een negatieve beslissing. Uit de analyse van de motivering op

de opeenvolgende niveaus van de procedure merken we in eerste instantie op dat telkens de combinatie van verschillende elementen de motivatie van een advies / beslissing vormt. Dit is, ondanks de beslissing van het Hof van Cassatie hieromtrent (arrest 5 april 2000), volgens ons conform de geest van de wet. Blijkt vervolgens dat de contra-indicaties op de opeenvolgende niveaus een verschillend gewicht krijgen. Dit is een weergave van de specifieke rol die men zichzelf toebedeelt in deze procedure, wat niet problematisch hoeft te zijn. Op het niveau van de gevangenis is men voornamelijk bezig met het uitbouwen van de reclassering, en krijgt deze motiveringsgrond de meeste aandacht. De motivering op het niveau van het O.M. symboliseert vooral de vertegenwoordiging van de maatschappij en haar bescherming. Op het niveau van de D.I.G. vinden we een ruime waaier aan motiveringsgronden terug, waarbij vooral het reclasseringsplan van de gevangenis gewogen wordt. De C.V.I.'s leunen het dichtst aan bij de wettelijk voorziene tegenindicaties, door deze systematisch te overlopen, en wegen – zoals gezien – de psychosociale verslaggeving.

Tot slot merken we dat de flessenhals naarmate de procedure vordert, telkens een beetje wijder wordt. Het O.M. is het meest terughoudend in zijn positieve advisering bij een eerste VI-voorstel (36 op 100), en terwijl D.I.G. en C.V.I. zich uitspreken over dezelfde dossiers, ligt het aantal positieve adviezen bij D.I.G. toch lager (46) dan de positieve beslissingen door de C.V.I. (63). Een eventuele verklaring is dat in de termijn van de voortgang van het dossier, een aantal zaken i.v.m. het reclasseringsplan zijn uitgeklaard, en dit blijkt op de zitting.

4. Nieuw en beter? Een toetsing van de knelpunten aan de nieuwe regelgeving

In de "*Wet betreffende de externe rechtspositie*" wordt voorzien dat enkel de directeur een advies uitbrengt en dit op basis van een dossier waarvan de samenstellende elementen zijn vastgelegd in de wet. Het is enkel op verzoek van de gedetineerde dat hij door het P.C. kan worden gehoord. Deze handelwijze kan zijn voordeel hebben in die zin dat zaken die net niet rond

raken voor een P.C. geen maand hoeven te wachten. Bovendien vermijdt men zo “golven” van dossiers die het systeem verstoppen. Anderzijds zijn er aan dit systeem ook belangrijke nadelen. Eigenlijk is het jammer dat men de multidisciplinariteit, die op het niveau van de C.V.I. - en terecht - zo belangrijk geacht wordt, op dit niveau verlaat.

Belangrijk is in ieder geval dat het nu effectief gaat om een louter advies, geen *de facto* besluitvorming, en dat de procedure op het niveau van de gevangenis niet meer kan vastlopen. Penitentiair verlof of niet, uitgebreide verslaggeving of niet, de directeur dient een advies te geven en de betrokkene kan voor de besluitvormingsinstantie verschijnen. De vraag is natuurlijk op basis van welk soort dossiers zij zullen moeten beslissen en wat de kwaliteit van de adviezen zal zijn. In die zin mag een snelle procedure ook geen doel op zich worden. Een goede voorbereiding van een V.I. – zeker in zware dossiers - vraagt tijd en kost moeite, voor alle betrokkenen, en daar kan niet op beknipt worden.

De directeur geeft een advies ten vroegste 4 maanden en ten laatste 2 maanden voor de veroordeelde aan de in de wet voorziene tijdsvoorwaarden voldoet. Bij gebrek aan een advies kan de voorzitter van de rechtbank van eerste aanleg, op verzoekschrift van de veroordeelde, de minister veroordelen om het advies, via de directeur, binnen de door hem bepaalde termijn uit te brengen, op straffe van een dwangsom. De vork lijkt ons zinvol, omdat het een zekere ruimte geeft aan de gevangenis om dossiers tijdig klaar te krijgen. De dreiging met een dwangsom zet druk op de ketel, maar hierdoor wordt natuurlijk niet het fundamentele probleem opgelost. Zeker niet gezien het ons lijkt dat de taak van de directeur belangrijker, en ook omvangrijker wordt. Bovendien geeft het een erg negatief signaal. Een meer positieve formulering zou zijn om naar analogie van de regeling bij penitentiair verlof bij het ontbreken van een advies ervan uit te gaan dat het positief is.

Wat de P.S.D. betreft, zal hun adviesverlening eventueel minder beladen worden gezien het de voortgang van het dossier niet stopt. Maar ook in

de toekomst zullen er rapporten en adviezen moeten geschreven worden, en zien we niet direct een vermindering van hun werklast. Struikelblokken op dit niveau moeten dan ook nagegaan en opgelost worden. De P.S.D. is voor de concretisering van het reclasseringsplan afhankelijk van het goed functioneren van de D.I.G., meer bepaald voor de toekenning van penitentiaire verlopen – die ook in de nieuwe wetgeving de bevoegdheid van de minister van Justitie blijven, met mogelijke blokkades zoals boven beschreven. Er is wel voorzien dat de strafuitvoeringsrechtbank in een dossier dat reeds aanhangig gemaakt is voor V.I., een andere modaliteit toekent, maar dit is een noodoplossing. Het goed functioneren van de D.I.G. (binnen de voorziene termijnen) blijft cruciaal.

In het verleden zijn er belangrijke vertragingen opgelopen op het niveau van de adviesverlening door de D.I.G. In het voorliggend wetsontwerp is deze tussenstap niet langer voorzien. De oorspronkelijke bedoeling van het D.I.G. advies was tweeledig, enerzijds het “stroomlijnen” van de besluitvorming en anderzijds het toevoegen van specifieke penitentiaire informatie (over een voorgaande V.I., over het verloop van een penitentiair verlof, over mededaders, ...). Wat de eerste taak betreft, deze is volgens ons doorheen de tijd komen te vervallen en niet meer noodzakelijk. De tweede blijft echter essentieel, dit is ook aangegeven door de verschillende C.V.I.'s. Het is dan ook belangrijk dat in de nieuwe procedure iemand verantwoordelijk is voor het verzamelen van de specifieke penitentiaire informatie, om een zo volledig mogelijk beeld te hebben van de dader op het moment van de behandeling van de zaak. Het O.M. kan in deze een taak opnemen, maar heeft momenteel geen toegang tot alle penitentiaire bronnen.

De andere termijnen zijn in het voorliggend wetsontwerp behouden of nog wat scherper gesteld: het O.M. heeft net als nu 1 maand de tijd, de termijn waarin de eerste nuttige zitting van de strafuitvoeringsrechtbank moet plaatsvinden wordt bepaald op uiterlijk 2 maanden na de indiening van het verzoekschrift of na ontvangst van het advies van de directeur, de termijn om te

beslissen wordt gehalveerd tot binnen de 7 dagen nadat de zaak in beraad is genomen. In het onderzoek wordt gesteld dat de termijn van 1 maand bijzonder kort is om slachtofferinformatie te verzamelen. Een "slachtoffervriendelijke" procedure neemt inderdaad enige tijd in beslag, en gezien deze nieuwe dimensie door de geïnterviewden expliciet als een belangrijke meerwaarde wordt geduid, is het belangrijk hiermee rekening te houden. In het verleden is er steeds veel kritiek geweest op de kwaliteit en de beknoptheid van de parketadviezen, als men hier beterschap in wil moeten zij wel de tijd hebben dit te doen, ook voor hen kan een maand in bepaalde dossiers vrij kort zijn. Deze termijn zou volgens ons dan ook kunnen verlengd worden tot 2 maanden, gezien de tussenstap via de D.I.G. wegvalt blijft de eindsom gelijk. Belangrijk is evenwel dat in de nieuwe regelgeving tegemoet gekomen wordt aan de kritiek van de confrontatie tussen dader en slachtoffer en dat deze lasten zich in de toekomst kunnen laten vertegenwoordigen.

Het meeste zorgen maken we ons echter over de te voorziene werklust van de strafuitvoeringsrechter. De strafuitvoeringsrechtbank wordt nu ook bevoegd voor de beperkte detentie, het elektronisch toezicht, de voorlopige invrijheidstelling met het oog op verwijdering van het grondgebied en de V.I. die dan op alle veroordeelden van toepassing is. En hier ligt het kalf gebonden. De strafuitvoeringsrechter is alleen verantwoordelijk voor de vervroegde vrijstelling van veroordeelden waarvan het uitvoerbaar gedeelte tot 3 jaar bedraagt. In 2004 worden er door de minister van Justitie 5058 personen in voorlopige vrijheid gesteld, het aantal aanvragen dat geweigerd wordt is niet gekend. Vanzelfsprekend zetelt de strafuitvoeringsrechter ook in de vervroegde vrijstelling van veroordeelden met langere straffen. In 2004 worden door de C.V.I.'s 733 V.I.'s toegekend en 493 geweigerd, dat zijn samen 1226 dossiers. Bovendien zijn de termijnen voor de besluitvorming door de strafuitvoeringsrechtbanken bijzonder krap. De combinatie van een verplichtende behandeling van de zaak binnen de 2 maanden en besluitvorming (met motivering) binnen de 7 dagen, zelfs geen werk-

dagen, maakt dat men moet opschieten. En dat komt allemaal op de schouders van 9 strafuitvoeringsrechters. Door budgettaire beperkingen is er namelijk weinig tot geen mogelijkheid tot uitbreiding van de huidige C.V.I.'s. In oorsprong was er voorzien in 5 strafuitvoeringsrechtbanken en 6 kamers (een Nederlandstalige en Franstalige kamer in Brussel), intussen is een uitbreiding voorzien tot 9 kamers (met een extra kamer in Luik, Gent en Brussel Franstalig)(B.S. 06.11.2006). Doch, dit blijft een bedrevend aantal gezien de uitbreiding van de bevoegdheden, zeker voor de alleenzettelende strafuitvoeringsrechter. Tijd voor een grondige behandeling zal er niet zijn, overleg is niet voorzien, de keuze is dus tussen bandwerk vanuit een liberale dan wel repressieve ingesteldheid, of een reusachtige gerechtelijke achterstand creëren. De kans is in ieder geval groot dat de gevangenispopulatie onder de nieuwe regelgeving nog zal toenemen.

Misschien moeten we de alleenzettelende strafuitvoeringsrechter volledig ontlasten van deze dossiers, en voor de korte straffen voorzien in een automatische vrijstelling na het uitzitten van een bepaald deel van de straf. Het is zeker geen ideale oplossing, immers, de strafmaat zegt niet noodzakelijk iets over de nood aan begeleiding voor het welslagen van de reïntegratie van de betrokkene. In die zin zijn we het eens met de kritiek dat dit onderscheid arbitrair is, en pleiten we voor een goede voorbereiding van een vervroegde vrijstelling voor iedereen. Maar, als we ons dat blijkbaar niet kunnen permitteren, lijkt het ons beter dit te erkennen. Het is ook geen schande, in de ons omringende landen zien we verschillende systemen van automatische vrijstelling, al dan niet voor kortgestraften (cf. Zweden, Engeland en Wales, ..). Het vermijdt in ieder geval dat we gaan doen alsof een weloverwogen besluitvorming door de strafuitvoeringsrechter mogelijk is *à rato* van een duizendtal dossiers per jaar, en hem dan de schuld geven als het fout gaat.

Hilde Tubex*

* Docent aan de Vakgroep Criminologie van de Vrije Universiteit Brussel